

Miljøverndepartementet
Pb. 8013, Dep.
0030 OSLO

Vår ref.: 509.119/TH/SLH/2011/52
Hamar, 29.04.2011

Høringsuttalelse til ny geodataforskrift

Norsk Vann mener det per i dag er for tidlig å trekke noen konklusjoner om i hvilken grad, på hvilken måte og innen hvilken tidsfrist evt. geodata for vann- og avløpsanlegg, herunder ledninger i grunnen, skal omfattes av ny geodataforskrift.

Vi ber departementet ha fokus på de særskilte utfordringer som vann- og avløpssektoren står overfor i arbeidet på geodataområdet. Det er bl.a. viktig å se arbeidet med ny geodataforskrift opp mot pågående prosesser for et koordinert og standardisert opplegg for ledningsdata og arbeidet med utvidelse av det offentlige kartgrunnet.

Vi ber videre departementet bidra til at sentrale myndigheter på vann- og avløpsområdet, som Klif, Mattilsynet og DSB, blir trukket med i de videre drøftinger om geodata på vann- og avløpsområdet, sammen med bransjen selv.

Vi viser til departementets høringsbrev og høringsnotat av 31.01.2011 om forslag til forskrift om infrastruktur for geografisk informasjon (geodataforskriften).

Norsk Vann*) vil med dette avgi en kortfattet uttalelse til forslaget knyttet til geodata for vann- og avløpsanlegg. Vi har ikke funnet det hensiktsmessig å gå inn på detaljene i selve forskriftsforslaget. Vi vil i stedet fokusere på behovet for en god koordinering mellom flere prosesser som nå pågår, herunder arbeidet med ny geodataforskrift, som vil kunne påvirke rammebetingelsene for geodata på vann- og avløpsområdet og for ledninger i grunnen.

Om vann- og avløpssektoren

Vann- og avløpssektorens (VA-sektorens) tjenester er nødvendige for at samfunnet skal fungere og for den enkelte forbrukers helse og velvære. Det er i hovedsak kommunene og kommunalt eide selskaper som sørger for denne tjenesten til innbyggere og næringsliv, men det er også en del private andelsvannverk.

Til sammen 1600 vannverk sørger for vannforsyningen til befolkning og næringsliv, og 2600 avløpsanlegg sørger for å ta hånd om avløpsvannet og rense dette før utslipp til naturen igjen. For distribusjon av vann og borttransport av avløpsvann har kommunene ansvar for 41.000 km vannledninger, 35.000 km avløpsledninger inklusive fellesledninger for overvann og avløpsvann, og 17.000 km overvannsledninger.

Det varierer mye fra kommune til kommune hva slags og hvor gode geodata man har for anlegg i bakken (ledningsnett, kummer med mer). Geodata for enkelte anlegg over bakken, typisk vannbehandlingsanlegg og renseanlegg, finnes dels innrapportert til statlige myndigheters registre.

Norsk Vann BA

Vangsvegen 143, NO-2321 Hamar Telefon: +47 62 55 30 30 Telefax: + 47 62 55 30 31 E-post: post@norsk vann.no
Internett: www.norsk vann.no Organisasjonsnummer: NO 986 273 026 MVA Bankgirokonto: 7162 05 19876

Om ny geodatalov og geodataforskrift

Lov 3. september 2010 nr. 56 om infrastruktur for geografisk informasjon (geodataloven) gjennomfører EUs "INSPIRE-direktiv" og skal bidra til god og effektiv tilgang til offentlig geografisk informasjon (geodata) for offentlig sektor, næringslivet og allmennheten for øvrig, bl.a. data om natur, samferdsel, bebyggelse, befolknings- og miljøforhold. Loven omhandler de mer prinsipielle sidene knyttet til koordineringen av den geografiske infrastrukturen, herunder deling av geodata og tilgang til geodatatjenester.

Detaljerte bestemmelser til loven skal gis i form av forskrifter, herunder den nye geodataforskriften som nå er på høring. Vann- og avløpsanlegg er berørt av det nye regelverket, ved at det er definert som "spesifiserte geodata" innenfor kategorien "allmennyttige og offentlige tjenester", jf. forskriften § 4 og vedlegg 3 til forskriften, jf. også vedlegg 3 til INSPIRE-direktivet.

For ordens skyld siterer vi her fra kommentarene til vedlegg 3 i forskriften:

"Nr. 6 Allmennyttige og offentlige tjenester

Opplysninger om anlegg for allmennyttige tjenester som kloakksystemer, avfallshåndtering, energiforsyning og vannforsyning, administrative og sosiale offentlige tjenester. Data fra bl.a. Statens kartverk, Direktoratet for forvaltning og IKT, Klima- og forurensningsdirektoratet og fylkesmannsembetene. Anlegg for offentlige tjenester kan for eksempel være anlegg for offentlige forvaltningsorganer, anlegg for sivil beredskap, skole og sykehus."

Om geodata for ledninger i grunnen

Norsk Vann har gjennom flere år samarbeidet med ca. 10 andre organisasjoner som representerer virksomheter som legger ledninger i grunnen, de såkalte "grøftekameratene".

Nå har dette samarbeidet nådd en ny fase, der også sentrale myndigheter som Miljøverndepartementet og Statens kartverk er med i arbeidet. Det arbeides nå dels med å utrede aktuelle bestemmelser for en bedre samordning av ledningsarbeider i offentlig grunn, og dels med å utrede hva som trengs for å få til et koordinert og standardisert opplegg for registrering, utveksling og samordning av ledningsdata. Det er planlagt en workshop 21. juni der anbefalinger fra arbeidet så langt presenteres og det tas beslutninger om videre arbeid. Arbeidet med koordinert og standardisert opplegg for ledningsdata har viktige grensesnitt mot forslaget til ny geodataforskrift.

Vi er også kjent med at Statens kartverk på oppdrag for departementet har under utredning behov for utvidelse av det offentlige kartgrunnlaget, jf. kart- og planforskriften til plan- og bygningsloven.

Kommentarer til ny geodataforskrift

På bakgrunn av det ovenstående, ber Norsk Vann departementet ha fokus på følgende forhold i arbeidet med ny geodataforskrift og de øvrige prosesser som pågår:

Riktige begreper

Vi ber departementet benytte korrekte begreper på vann- og avløpsområdet. Eksempelvis er det i kommentarene til vedlegg 3 brukt ordet "kloakksystemer" om avløpstjenesten. Vi ber om at dette erstattes med "avløpshåndtering" eller "håndtering av avløpsvann".

Uavklarte forhold – vente med å stille konkrete krav til geodata for vann- og avløpsanlegg

Norsk Vann mener det er for tidlig å konkludere om i hvilken grad, på hvilken måte og innen hvilken tidsfrist evt. geodata for vann- og avløpsanlegg, herunder ledninger i grunnen, skal omfattes av ny geodataforskrift.

Vi mener dette må utredes nærmere i samråd med vann- og avløpssektoren og ses i sammenheng med arbeidet med et koordinert og standardisert opplegg for ledningsdata og utredning om utvidelser av det offentlige kartgrunnlaget.

Ved at Miljøverndepartementet og Statens kartverk er involvert i samtlige av disse prosessene, bør det ligge til rette for god koordinering. Det er samtidig viktig å trekke med sentrale sektormyndigheter på vann- og avløpsområdet i dette arbeidet, herunder Klif (avløp), Mattilsynet (vann) og DSB (sikkerhet, se under).

Sikkerhet

Vann- og avløpsanleggene er definert som kritisk infrastruktur, som samfunnet og den enkelte innbygger er avhengig av at fungerer, jf. NOU 2006:6 Når sikkerheten er viktigst. I veiledningen "Økt sikkerhet og beredskap i vannforsyningen", som ble utgitt av Mattilsynet i 2006 i samarbeid med DSB, Folkehelseinstituttet og Norsk Vann, er det gitt følgende anbefaling:

"Vannverket har ingen plikt til å publisere informasjon fritt tilgjengelig på internett (detaljerte ledningskart, beredskapsplanverk mv), og dette frarådes med mindre informasjonen er underlagt en verdivurdering."

Bakgrunnen for denne anbefalingen er at fri tilgang til ledningskartverk kan misbrukes av personer med onde hensikter. Selv om sannsynligheten for dette anses som liten, vil sabotasje eller terrorangrep mot vann- og avløpsanlegg kunne ha stor konsekvens, og risikoen må derfor tas på alvor.

Norsk Vann mener det er viktig at sikkerhetshensyn vektlegges i de prosessene som nå pågår med hhv. ny geodataforskrift, arbeidet med koordinering/standardisering av ledningsdata og utvidelser av det offentlige kartgrunnlaget. Vi mener det er viktig med god dialog mellom de ulike myndigheter som har en rolle å spille på dette feltet. For vann- og avløpssektorens del er både Mattilsynet, Klif, DSB og evt. NSM sentrale myndigheter som bør bidra inn i disse vurderingene, sammen med bransjen selv.

Vi ber også departementet vurdere om forslag til § 10 i ny geodataforskrift, herunder formuleringen i 1. og 2. ledd om "der slik tilgang ville kunne skade internasjonale forhold, offentlig sikkerhet eller nasjonalt forsvar", er tilfredsstillende hjemmel til å begrense tilgang til geodata for kritisk infrastruktur, herunder vann- og avløpsanlegg. Alternativt bør det tas inn en formulering i § 10 1. og 2. ledd som eksplisitt ivaretar hensynet til kritisk infrastruktur som vann- og avløpsanlegg.

Ulik organisering

Vi ber også departementet være bevisst de særskilte utfordringer det gir at vann- og avløpssektoren er organisert på ulikt vis fra kommune til kommune.

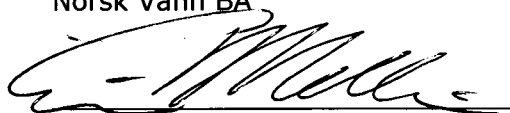
I noen kommuner er vann- og avløpstjenesten fullt ut besørget fra kommunens side. I andre kommuner kan det være et interkommunalt selskap som sørger for vannproduksjon og/eller avløpsrensning, mens den enkelte kommune ivaretar selve transporten av vann og avløp innen egen kommune. I andre kommuner igjen kan det være ett eller flere private andelsvannverk som sørger for vannforsyningen til områder av kommunen, mens kommunen sørger for avløpstjenesten samt vannforsyning til evt. andre områder av kommunen.

Det finnes derfor ingen "standardkommune" på vann- og avløpsområdet, men mange forskjellige løsninger. Dette gir utfordringer i arbeidet med å komme frem til geotaløsningsreguleringer og regelverk som fungerer for mangfoldet innen vann- og avløpssektoren. Eksempelvis rapporterer enkelte interkommunale selskaper at de kan ha vanskelig tilgang til Matrikkelen og andre kommunale data av betydning for utførelse av tjenesten. De ulike organisatoriske løsningene må derfor vies særskilt oppmerksomhet i arbeidet med regelverk på geodataområdet.

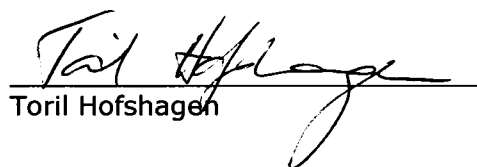
Avsluttende kommentar

Norsk Vann ønsker departementet lykke til med arbeidet og står til tjeneste med nærmere informasjon ved behov.

Med hilsen
Norsk Vann BA

Einar Melheim
Direktør

Toril Hofshagen

Kopi til: -KS v/Helge Eide
-KS Bedrift v/Nicolay Biørn-Lian
-Klif v/Terje Farestveit
-Mattilsynet v/Morten Nicholls
-DSB v/Nils Ivar Larsen

**) Norsk Vann er en ikke-kommersiell interesseorganisasjon for vann- og avløpssektoren. Organisasjonen skal bidra til å oppfylle visjonen om rent vann ved å sikre sektoren gode rammevilkår og legge til rette for kompetanseutvikling og kunnskapsdeling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide VA-selskaper, kommunenes driftsassistanser for VA og noen private andelsvannverk. Norsk Vann representerer 360 kommuner med ca 95 % av landets innbyggere. Norsk Vann har en samarbeidsavtale med KS.*